

Nâng cao chất lượng hoạt động dạy học tích hợp môn Tin học tại Trường Cao đẳng Cảnh sát nhân dân II

Phan Tiến Dũng*

*ThS. Trường CĐ Cảnh sát nhân dân II

Received: 15/2/2024; Accepted: 23/2/2024; Published: 01/3/2024

Abstract: Informatics is one of the basic subjects taught at People's Police College II. This subject not only equips students with basic understanding, computer skills and some softwares to serve their studies but also helps them develop logical and scientific thinking abilities. The form of integrated teaching organization (combining theoretical and practical teaching at practical laboratories) has brought many positive results, besides some unavoidable problems. In this article, the author would like to point out the reality of applying this new form in the past school years and propose some solutions to further improve the form of integrated teaching organization in teaching Informatics at school, contributing to improving the quality of training process.

Keywords: Informatics, People's Police College II, integrated teaching, CAND, solutions.

1. Đặt vấn đề

Theo quan điểm giáo dục nghề nghiệp, Dạy học tích hợp (DHTH) là quá trình dạy học mà các hoạt động dạy kiến thức, kỹ năng, thái độ được tích hợp với nhau trong cùng một nội dung nhằm mục đích hình thành và phát triển năng lực thực hiện hoạt động nghề nghiệp cho người học. Đây có thể hiểu là một hình thức dạy học kết hợp giữa giảng lý thuyết và dạy thực hành, qua đó người học sẽ hình thành năng lực hoạt động chuyên môn hay kỹ năng thực hành nghề nghiệp. Việc dạy kiến thức lý thuyết nhằm hỗ trợ cho sự phát triển năng lực thực hành ở mỗi người học. Do đó, cần gắn lý thuyết với thực hành trong quá trình dạy học. Thực hành là hình thức luyện tập để trau dồi kỹ năng, kỹ xảo giúp cho người học hiểu rõ và nắm vững kiến thức lý thuyết. Đây là khâu cơ bản để thực hiện nguyên lý giáo dục học đi đôi với hành, lý luận gắn với thực tiễn. Thực hành phải có đủ phương tiện, kế hoạch, quy trình luyện tập gắn với vấn đề lý thuyết vừa học. Để hình thành cho người học một kỹ năng thì cần phải dạy cho họ biết cách kết hợp và huy động hợp lý kiến thức, kỹ năng và thái độ. Như vậy, người dạy phải định hướng, giúp đỡ, tổ chức, điều chỉnh và động viên hoạt động của người học. Sự định hướng của người dạy góp phần tạo ra môi trường sư phạm phù hợp với sự phát triển của người học để đạt được mục tiêu bài học đặt ra. Người dạy vừa trợ giúp, vừa định hướng cho người học để giảm bớt những sai sót ở phần thực hành, đồng thời kích thích, động viên người học nảy sinh nhu cầu, phát hiện cái mới, có động cơ hứng thú để học tập,

chuyển hóa những kinh nghiệm tích lũy thành sản phẩm của bản thân.

Từ quan điểm trên có thể nói DHTH nhằm hướng đến mục đích sau:

+ Học đi đôi với hành, chú trọng năng lực hoạt động.

+ Dạy học hướng đến hình thành các năng lực nghề nghiệp.

+ Khuyến khích người học học một cách toàn diện hơn (Không chỉ là kiến thức chuyên môn mà còn học năng lực từ ứng dụng các kiến thức đó).

+ Nội dung dạy học có tính động hơn.

+ Người học tích cực, chủ động, độc lập hơn...

Tin học là một trong những môn học cần có sự kết hợp nhuần nhuyễn giữa lý thuyết và thực hành. Môn học trang bị cho học viên những hiểu biết cơ bản về máy tính, có kỹ năng sử dụng máy tính và một số phần mềm cần thiết để phục vụ công tác, học tập, giải trí và cuộc sống sau này.

Sự khác biệt khi giảng dạy môn Tin học so với các môn học khác đó là sự linh hoạt, năng động của giáo viên (GV) sẽ quyết định phần lớn đến thành công của bài giảng. Tin học là một môn học “linh hoạt”, GV phải luôn cập nhật kiến thức mới nhằm đáp ứng nhu cầu sử dụng tin học trong thực tiễn. Phương pháp giảng dạy, học và đánh giá học viên cũng đa dạng dưới nhiều hình thức. Từ tính chất linh hoạt của môn học kết hợp với hình thức tổ chức dạy học tích hợp tại phòng thực hành máy tính đã tạo điều kiện cho người học phát triển tư duy sáng tạo, rèn luyện kỹ năng thực hành, tham gia nghiên cứu thực nghiệm,

ứng dụng thực tế.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Hoạt động tổ chức dạy học tích hợp môn Tin học tại Trường Cao đẳng CSND II

Trường Cao đẳng Cảnh sát Nhân dân II được thành lập trên địa bàn TP Hồ Chí Minh, có nhiệm vụ đào tạo học viên cảnh sát chính quy trình độ trung cấp. Xuất phát từ yêu cầu đào tạo lực lượng CAND chính quy, tinh nhuệ, biết ứng dụng CNTT vào thực tiễn chiến đấu, từ lâu Tin học là môn học không thể thiếu trong chương trình đào tạo của nhà trường. Kể từ năm học 2017-2018, nhà trường mạnh dạn đổi mới hình thức tổ chức dạy học đối với môn Tin học, cụ thể là hình thức tổ chức DHTH (kết hợp giảng dạy lý thuyết và thực hành tại phòng máy) nhằm phát huy tính chủ động, tích cực của học viên. Cho đến nay, việc thay đổi này đem lại khá nhiều kết quả khả quan, bên cạnh đó không tránh khỏi một số tồn tại.

2.1.1. Ưu điểm:

Qua các nghiên cứu, đánh giá việc áp dụng và đổi mới hình thức tổ chức DHTH cho thấy kết quả thu được có nhiều điểm nổi trội:

- Trong thời gian qua, được sự quan tâm lãnh đạo và chỉ đạo sâu sát của Đảng ủy - Ban Giám hiệu nhà trường, đội ngũ GV giảng dạy tin học từng bước được bổ sung, nâng cao về năng lực chuyên môn cũng như khả năng sư phạm, đồng thời trang bị thêm được các kỹ năng để dần thay đổi phương pháp dạy học so với PP giảng dạy truyền thống.

- Về cơ sở vật chất, nhà trường đã quan tâm, tạo điều kiện đầu tư cơ sở vật chất: trang thiết bị, dụng cụ và phương tiện giảng dạy được trang bị khá đầy đủ và kịp thời, góp phần tạo điều kiện cho GV ứng dụng công nghệ vào quá trình đổi mới phương pháp dạy học môn Tin học. Hiện nay nhà trường đã đầu tư 05 phòng máy tính với số lượng trên 240 máy (02 phòng máy ở cơ sở 1, 03 phòng máy ở cơ sở 2, trong đó có 02 phòng học đa năng); sắp tới sẽ triển khai 02 phòng máy tại cơ sở chính nhằm đáp ứng nhu cầu giảng dạy hiện tại.

- Nhìn chung, chất lượng dạy học cơ bản đáp ứng được yêu cầu nội dung chương trình giảng dạy. Hầu hết GV đều yêu nghề, nhiệt tình trong công tác, cố gắng đổi mới PP giảng dạy, lấy người học làm trọng tâm, GV chỉ đóng vai trò hướng dẫn, cung cấp những kiến thức căn bản cho học viên, luôn tạo điều kiện để học viên phát huy tính tư duy và sáng tạo.

- Về phía học viên phần lớn đã có nhận thức đúng đắn về tầm quan trọng của việc học tập môn Tin học. Học viên đã ý thức được rằng muốn tích lũy kiến

thức, muốn thông thạo Tin học, ngoài việc nghe GV hướng dẫn còn phải biết cách chủ động chất lọc, luyện tập và ứng dụng những kiến thức đã học vào các trường hợp cụ thể, xây dựng bài học và đóng góp ý kiến cho nhau cũng như đề xuất với GV về những vấn đề chưa nắm rõ. Đa số các học viên đều nhận thấy rằng, môn Tin học quan trọng nhất là rèn luyện được các kỹ năng thực hành và ứng dụng thực tế đối với công việc sau này. Qua kết quả đánh giá học viên hàng năm cho thấy PP dạy học tích hợp trên phòng máy đã đạt được kết quả khả quan nhất định.

2.1.2. Hạn chế:

Bên cạnh những điểm nổi bật đã đạt được, hoạt động tổ chức dạy học tích hợp tại trường trong quá trình triển khai thời gian qua vẫn cho thấy một số hạn chế sau:

- Về phía học viên:

Do đối tượng học viên khá đa dạng, trong đó có các lớp với số lượng chiến sĩ nghĩa vụ và cán bộ đi học chiếm từ 70 – 100%, chính vì thế chuẩn đầu vào cũng như ý thức học tập Tin học giữa các đối tượng có sự khác nhau. Điều này đã gây khó khăn không ít cho GV khi thực hiện việc chuyển đổi hình thức tổ chức dạy học.

Bên cạnh học viên hứng thú học môn Tin học vẫn còn không ít học viên còn thụ động, chưa chủ động tham gia vào quá trình học tập và nghiên cứu, nhất là một số học viên ít tiếp xúc với máy tính. Một phần học viên chưa thực sự thể hiện tính chủ động tìm tòi trong học tập, thiếu sự sáng tạo trong giải quyết vấn đề, dẫn đến kết quả học tập thấp.

- Về phía GV:

Tuy có nhiều cố gắng trong việc vận dụng PP giảng dạy mới theo hướng tích cực hóa các hoạt động của học viên, nhưng GV chỉ có thể áp dụng được đối với một số bài và đối với một số bộ phận đối tượng học viên. Nguyên nhân là do khối lượng kiến thức môn Tin học tương đối nhiều, thời gian rèn luyện kỹ năng thực hành lại khá ít; Bản thân một số GV trong quá trình lên lớp cũng chưa mạnh dạn chuyển đổi PP dạy học, vì một số lý do chủ quan cũng như khách quan, đối tượng dạy học đa dạng nên một số đồng chí vẫn dạy theo PP truyền thống chưa kích thích được tính tư duy sáng tạo của học viên.

Phương thức giảng lý thuyết và tổ chức học thực hành của GV còn chưa hợp lý. Qua nhiều tiết dự giờ cho thấy còn nhiều tiết học học viên còn thụ động, chưa phát huy sự hoạt động tích cực, độc lập, sáng tạo của học viên, GV phải nhắc lại nội dung lý thuyết nhiều lần thì học viên mới nhớ và thực hành được,

việc này gây mất khá nhiều thời gian mà hiệu quả học tập mang lại không cao.

- Về cơ sở vật chất:

Học viên còn thiếu các phương tiện hỗ trợ trong quá trình nghiên cứu, hạn chế thời gian cũng như điều kiện sử dụng máy tính xách tay trong nhà trường. Điều này dẫn đến hạn chế quá trình tự học, tự nghiên cứu của học viên.

Phòng máy tại cơ sở 2 vẫn chưa được kết nối mạng Internet gây khó khăn trong việc dạy học của GV ở các bài liên quan đến truy cập mạng Internet trong chương trình. Đồng thời việc không có kết nối mạng dẫn đến điều kiện tra cứu, tiếp xúc của học viên với kho tàng tri thức khổng lồ trên Internet hết sức hạn chế.

2.2. Giải pháp nâng cao chất lượng Dạy học tích hợp cho GV Tin học Trường Cao đẳng CSND II

Trên cơ sở những đánh giá đưa ra, đặc biệt là về những hạn chế tồn tại, nhằm nâng cao hơn nữa việc ứng dụng hình thức tổ chức DHTH cũng như khả năng tiếp thu PP mới của học viên nhà trường đối với môn Tin học, tác giả mạnh dạn đề xuất thực hiện một số giải pháp sau:

Một là, đối với học viên, cần nâng cao hơn nữa nhận thức, tính chủ động tích cực đối với môn Tin học.

- Học viên cần phải xác định rõ mục đích của việc học, mục tiêu và yêu cầu của môn học, nhận thức đầy đủ, sâu sắc về vị trí và vai trò của việc tự học, tự nghiên cứu ngoài những giờ lên lớp. Qua đó các em có thể rèn luyện cho mình những kỹ năng, kỹ xảo, phát triển tư duy, độc lập sáng tạo, vận dụng một cách linh hoạt những kiến thức lĩnh hội được vào thực tiễn.

- Học viên cần tìm ra cho bản thân một PP học tập hiệu quả, xây dựng một kế hoạch học tập khoa học, phù hợp với thời gian biểu thực tế. Cần tích cực tham khảo nhiều PP, kỹ năng tự học khác nhau, rèn luyện kỹ năng ghi bài và đọc tài liệu. Khi lên lớp, cần chuẩn bị bài mới một cách kỹ lưỡng, tạo tâm thế chủ động khi tiếp thu kiến thức. Bên cạnh đó, phải chú ý lắng nghe, chất lọc kiến thức, mạnh dạn tích cực đề xuất ý kiến với GV đối với những vấn đề chưa kịp hiểu.

- Bên cạnh đó cần tự giác ôn tập lại bài cũ, tích cực nghiên cứu thêm các tài liệu tham khảo, chuyên sâu về những vấn đề xoay quanh môn học.

Hai là, về phía GV, tiếp tục không ngừng nghiên cứu đổi mới nội dung, chương trình, cải tiến PP dạy học phù hợp với tình hình học viên nhà trường.

- Ngoài kiến thức chuyên môn, kỹ năng nghề nghiệp thì GV phải có trình độ xác định các mục tiêu bài dạy, phân bố thời gian hợp lý, chọn lựa PP dạy học phù hợp, khả năng bao quát và điều hành hoạt động của người học.

- Tăng cường các PP dạy học được áp dụng theo định hướng hành động, tích hợp giữa truyền thụ kiến thức với hình thành rèn luyện kỹ năng, nhằm tạo điều kiện cho người học chủ động tham gia học tập, từ đó hình thành cho người học năng lực thực hành. Việc đánh giá kết quả học tập của người học nhằm xác định các năng lực mà người học đã đạt được thông qua đánh giá mức độ đạt được các mục tiêu kiến thức, kỹ năng và thái độ.

- Tăng cường hoạt động sinh hoạt chuyên môn, tìm tòi và nghiên cứu những phương pháp dạy học tiên tiến, ứng dụng một cách linh hoạt nhất vào bài giảng của mình.

- GV lên lớp cần hướng dẫn cho học viên PP tự học ngoài những giờ học trên lớp. Cần giải đáp kịp thời những vấn đề học viên thắc mắc trong quá trình tự nghiên cứu, kích thích sự hứng thú tìm tòi, sáng tạo của học viên đối với môn học.

Ba là, về phía nhà trường, cần tạo điều kiện thuận lợi nhất để học viên có môi trường học tập, nghiên cứu tốt đối với môn Tin học.

- Cần tiến hành kết nối Internet đối với phòng máy thực hành tại cơ sở 2 để học viên có cơ hội tiếp cận với kho tri thức khổng lồ trên mạng Internet đồng thời có điều kiện hiểu rõ hơn đối với bài học liên quan đến mạng Internet trong chương trình đào tạo.

3. Kết luận

Tóm lại, Tin học là môn học ngày càng có vai trò và tầm ảnh hưởng lớn đối với các lĩnh vực ngành nghề nói chung, lực lượng Công an nói riêng. Đặc thù của môn học đòi hỏi người học phải kết hợp giữa lý luận và thực tiễn, giữa lý thuyết và thực hành một cách thành thạo và chính xác. Chính vì lý do đó, việc dạy và học Tin học phải luôn thường xuyên cập nhật đổi mới cách dạy, cách học để đảm bảo yêu cầu và theo kịp xu thế của thời đại.

Tài liệu tham khảo

1. Đỗ Mạnh Cường (2010), “*Dạy học tích hợp - Cơ sở lý thuyết và thực tiễn*”, Tạp chí Khoa học Giáo dục Kỹ thuật. Hà Nội

2. Nguyễn Quang Thạch (2018), “*Sáng kiến kinh nghiệm “Biện pháp vận dụng dạy học tích hợp liên môn trong giảng dạy môn Tin học ở trường THCS Chu Văn An - Huyện Nga Sơn*”, Trường THPT Chu Văn An, Thanh Hóa.